

der, at en saadan Misbilligelse udretter ikke Noget. De, som have øvet Valgtryk, have øvet det i den Jølelse, at de havde Ret dertil, og de kunne, naar vi misbillige Valgtrykket, erklære: „Det bryde vi os ikke om, at I i Rigsdagen misbillige det. Vi have kun at staa til Ansvar for vor egen Samvittigheds Domstol.“ Det er ganske rigtigt, det kunne de sige; men det kan dog være, at der hist eller her vilde være En eller Anden, som vil tage Hensyn til den Misbilligelse, som her er udtalt, og at den vil afholde ham fra Valgtryk i den Form, som vi her have udtalt vor Misbilligelse af. Det tror jeg dog ikke er saa aldeles umuligt. Men Et vil jeg dog bede om, og det er, at vi, idet vi udtale vor Misbilligelse af Valgtrykket, vogte os for Udtalelser, som kunne give Modstanderne af den almindelige Valgret Vaaben i Hænde. Jeg skal forklare nærmere, hvad jeg mener. Da man i Mæret 1849 fik Danmark's Niges Grundlov, da levede man sikkest i mere ideale Forestillinger end nutildags. Man havde bedre Tanker om Folket, end man nu har. Men hvor ideale Forestillinger man end dengang havde, var man dog ikke saa naiv, at man ikke nok kunde vide, at der kunde komme bevægede Løber, hvor Valgtryk vilde finde Sted, og at der saa nok vilde være En eller Anden, som af et saadant Valgtryk lod sig bevæge til at stemme mod sin Overbevisning. Men man gik ud fra den Forudsetning, at, om der endog kunde komme Løber, da der fandt Valgtryk Sted, og En eller Anden lod sig bevæge til at stemme mod sin Overbevisning, vilde det ikke i den Grad kunne forfalste eller forvanste Valget, at dette ikke blev et nogenlunde tro Udtryk for, hvad der rørte sig i Folket. Men nu kommer man med Udtalelser om, at, dersom disse Valgtryk skulde finde Sted, kunde det komme dertil, at Balgene vilde blive aldeles forfalstede og forvanstede. Man siger, at, dersom Arbejderne leve under et saadant Valgtryk, vilde de stemme som deres Arbejdsherrer. Der blev gjort opmærksom paa, at man ogsaa kunde anvende Valgtryk mod Kjøbmænd og Haandværkere, og jeg har set i Blade for nogen Tid siden, at det er noget ganske Andet. Det tror jeg, at man skal vogte sig for at sige. I det man taler saaledes, har man ligesom tilkjendegivet, at Haandværkerne og Kjøbmændene nok kunne modstaa Trykket, men Arbejderne ikke, og den simple Konklusion vil saa blive, at Kjøbmand og Haandværkere kunne udøve den almindelige Valgret, men Arbejderne ikke. De ere da egentlig ikke stikede dertil, men det tror jeg, er en Uretfærdighed. Jeg protesterer mod saadanne Udtalelser paa Arbejdernes Vegne. Jeg tror ikke, de ydre Forhold, hvorunder Arbejderne leve, ere af en saadan Natur, at de skulle gjøre dem mere uselvstændige, end andre Mennesker ere. Der kan nok komme arbejdsløse Løber, og, naar saadanne arbejdsløse Løber komme, er der naturligvis en stor Fristelse for Arbejderne til at

følge deres Arbejdsherrer. Men i Reglen er det dog Tilfældet, at en slikt Arbejder kan faae Arbejde, og at han, selv om han mister sit Arbejde og Erhverv eet Sted, kan faae Arbejde og Erhverv et andet Sted; thi en slikt Arbejder er der i Reglen Flere, der gjerne vilde have i deres Tjeneste. Jeg tror heller ikke, at Arbejderne i Reglen fra Karakterens Side er mindre selvstændige end andre Mennesker. Jeg tror ikke, at det Liv, Arbejderne maa føre i Lærelighed, i Selvfornægtelse, jeg kan sige ofte i Kamp for at erhverve sig Livets første Fornødenheder, er mindst skiftet til at styrke Villien og staalet Karakteren. Jeg tør derfor ikke staa an i saadanne Toner, som om Arbejderne skulde være mindre selvstændige end andre Mennesker. Derfor vil jeg ogsaa paa det Bestemteste forvare mig imod, at der, naar jeg stemmer for denne Misbilligelse, der her foreligger, da fra min Side skulde ligge deri nogen Tilkjendegivelse af, at Arbejderne trænge til mere Stiivelse end andre Samfundsklasser, at der maa sættes Støtter til Arbejdernes Selvstændighedsfølelse mere end til andre Samfundsklassers Selvstændighedsfølelse. Jeg stemmer for Misbilligelsen. Jeg tror ikke, det kan staa, at der knyttes en saadan Misbilligelse til Godkjendelsen, selv om det ikke gavner stort. Men Et, tror jeg, vilde være endnu bedre end, at vi udtale denne Misbilligelse her. Jeg har lagt Mærke til, at Stemningen udenfor denne Sal mellem Vælgerne ofte er mere fanatisk, end vi træffe den her i Salen. Folk ere meget mere umedgjørlige og fanatiske omkring i Valgkredsen, end Rigsdagsmændene ere det. Da jeg kom herind i Februar Maaned eller rettere i Slutningen af Januar, havde jeg dannet mig afskillige Forestillinger om ærede Medlemmer her i Salen, og jeg maa oprigtig tilstaa, at der iblandt de Herrer er Enkelte, jeg havde tænkt mig bestandig gik omkring med knyttende Bilt og knyttede Næver, selv om de maaste ikke havde en Doll gjemt ved Barmen. Men efterat jeg har levet med de Herrer i flere Maaned, er jeg kommen til den Erkjendelse, at de, jeg havde troet, havde været allermeest rasende at komme ud af det med, ere meget gemytlige og omgængelige, og at man ikke behøver at holde dem tre Skridt fra Livet. Ude omkring i Befolkningen gaa mange af de Herrer for at være rasende Agitatorer, som man skulde vogte sig for; men hvad er Grunden dertil? Det er de Herrer Rigsdagsmænd, jeg vil hellere sige vi Rigsdagsmænd selv. Skyld i, thi naar vi komme ud til disse offentlige Møder paa Landet, og vi der møde Modstandere, og naar vi se, at der kan være Fare for at blive fortrængt af en eller anden Modstander, stramme vi os op ved at bruge stærke Udtryk om Modstanderne, og saa komme vi ofte med personlige Angreb, som helst burde holdes borte. Saa kommer der saadanne Udtryk som: I skulle ikke holde Eder til den eller